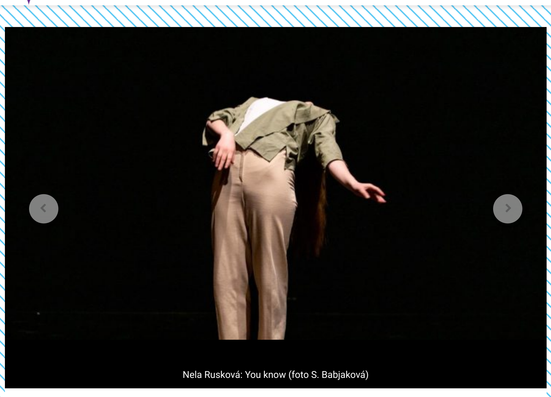

Nela Rusková: You know (foto S. Babjaková)

REPORTÁŽ

Kam smeruje mladá generácia choreografičiek a choreografov?

Adam Nagy 27. apríla 2022

Po všetkých lockdownoch celospoločensky narastá strach mladej generácie o vlastnú budúcnosť. Nedávno Divadelná fakulta Vysokej školy múzických umení realizovala dotazník, z ktorého výsledkov vyplýva, že až šesťdesiat percent študentov sa bojí, či sa dokáže uplatniť vo svojom odbore. Aj preto je nesmierne dôležité, že etablovaní tanční tvorcovia po dvojročnej prestávke znovu zorganizovali ART MOVES – prehliadku mladých choreografov. Začínajúcim umelkyniam a umelcom tak umožnili prezentovať ich tvorbu pred širokým publikom.

Hoci predošlé dva ročníky boli súťažou, tento rok zostal ART MOVES v rovine prehliadky. Večer bol rozdelený na dva celky a priniesol deväť tanečných sól, ktoré zo všetkých prihlásených vybrala dramaturgická rada v zložení tanečných odborníkov (Petra Fornayová, Maja Hriešik a Vladislav Šoltys). Predstavenia večera spájali angažované témy, po ktorých tanečníci siahli. Tie sú im generačne blízke, preto sa odvážim tieto diela nazvať aj generačnými výpoveďami. Lenka Križanová v sóle *Čo oči nevidia* spracovala tému sociálnych sietí, Nela Grusková v *You know* tematizovala ekologické problémy a Melánia Ondrejčíková v *PULÓVRI* zasa kult krásy. V rámci pohybového vyjadrenia prevládala v dielach značná rozličnosť. Viktóriia Karazei napríklad pracovala s kontrastom vertikality a kontaktom s podlahou, Barbora Petrušová predstavila choreografiu inklinujúcu ku konceptuálnemu tancu, Nela Rusková stavila na jednoduchosť, čistotu línií a nechala vyznieť najmä ideu svojej výpovede.

Kontrastné emócie vyvolané tancom

Nela Rusková v *You know* uchopila aktuálnu ekologickú tému z pozitívneho uhla pohľadu. Nesnažila sa zobraziť prírodnú kataklizmu ani nájsť riešenie, ktoré by mohlo spasiť svet. Poukázala na ľudskú prirodzenosť a naznačila cestu späť k prírode, lebo jedine súznenie s prírodou a tolerancia môže zastaviť katastrofu, ktorá sa na nás rúti. Vyvrcholením celej choreografie bol moment, keď si tanečnica vyzliekla tričko a odkryla tak svoj chrbát, na ktorom mala prilepenú slnečnicu. Vizuálne to pôsobilo, akoby kvetina vyrastala priamo z jej kostrče – na chvíľu sa stala stelesnením prírody. Medzi tanečnicou a kvetom vzniklo prepojenie, stali sa jednou entitou. Posolstvo sóla vyplýva z kontextu celej choreografie, ktorá je postavená na predĺžených líniách pohybu a prirodzených pohyboch. Tému podčiarkuje aj kostým vo farbách žltej a zelenej. Tanečnica bola bosá, čo jej umožnilo lepší kontakt s podlahou a zároveň to tiež pôsobilo ako náznak súzvuku medzi ňou/slnečnicou a zemou.

S opačnou emóciou pracovala Viktóriia Karazei v sóle *Hovorím si, „nechám to tak". A nenechávam.* V ňom spracovala tému smrti a straty blízkeho človeka. Hlavným objektom na scéne bola čierna šatka, ktorá symbolizovala smútok a explicitne vyjadrovala žiaľ. Tanečnica vo svetlofialových šatách navodila dojem víly, ktorá sa tancom líči. Jej pohyby boli veľmi jemné a krehké, čo len podporilo dojem ľahkosti. Zároveň, aby vytvorila kontrast, pohyb nesmeroval len do výšky, ale aj dole na podlahu – ako odkaz na zem, pod ktorú všetci smerujeme.

Spoločenské konvencie sú stále témou

Barbora Petrušová choreografiou *M.I.N.F.* smerovala skôr ku konceptuálnemu tancu. Ústrednou rekvizitou na začiatku bola biela tabuľa. Tanečnica z nej postupne začala po jednom odtrhávať biele papieriky, ktoré odkrývali slová. Pre každé slovo alebo slovné spojenie vytvorila konkrétnu tanečnú frázu. Ako sa rozrastala veta, tak sa rozrastala aj choreografia o ďalšie gestá. Vyobrazená veta mala pritom veľmi pozitívne posolstvo: MIND IS FREE. Celá choreografia bola vypointovaná tak, aby smerovala k pocitu slobody. Petrušová sa v sóle zamerala na spoločenské konvencie, ktoré neustále označujú, nálepkujú každého jedinca. Vyzliekla si sako, ktoré ju obmedzovalo v pohybe, čím naznačovala významový vzťah medzi ním a konvenciami. Nastolenú ilúziu bezpečnej a tolerančnej zóny zrušila v momente, keď strhla posledný papierik z tabule a ten odkryl slovo NOT. Výpoveď sa v tej chvíli diametrálne otočila a na bielej tabuli svietila čierna veta: MIND IS NOT FREE. Tanečnica si znovu oblieka sako a vrátila sa do každodenného boja. Ten kus oblečenia zhmotnil všetky spoločenské predsudky a konvencie, ktoré je nútená ako človek nosiť. Jedným gestom sa toho všetkého dokázala zbaviť, a tiež jedným gestom si to všetko vzala na seba späť.

Melánia Ondrejčíková choreografiu *PULÓVER* stavala tiež na spoločenských konvenciách, týkajúcich sa ženskej krásy. Pracovala s očakávaním, že žena musí za každých okolností vyzerať dobre a nesmie opakovane nosiť to isté oblečenie. Snažila sa vytvoriť efekt dokonalej ženy, hoci jej držanie tela bolo mľandravé a voľné. Na záver na podlahe vyskladala viacero outfitov, ako rôzne vzorce očakávaní výzoru – sukňa a top, nohavicový kostým a podobne.

Juraj Bilený ako jediný mužský choreograf večera sa predstavil choreografiou, ktorú tiež možno označiť za konceptuálnu. V sóle *Lipová 64/11* využil projekciu veľkého rovnostranného trojuholníka zloženého z menších rovnostranných trojuholníkov na horizont javiska. Obraz zložený z kariet sa stále zväčšoval a zmenšoval. Tanečník sa do toho zakaždým snažil „zložiť" tak, aby ani náhodou jeho obrysy tela nevytŕčali zo stien útvaru. Akoby sa chcel zmestiť do nejakých pravidiel, noriem. Ale takáto interpretácia by sedela iba do momentu, keď sa prestal prispôsobovať premietanému obrazu. Akoby chcel naznačiť, že sa vyslobodil z konvencií, no na záver sa vrátil do pôvodnej pozície a znovu sa snažil prispôsobiť tvaru trojuholníka. Považujem to za akúsi túžbu alebo cestu – človek sa vzdá zdania, že je dôležité to, čo o nás hovoria iní, ale predsudky ho dostanú späť a donútia ho znovu sa prispôsobiť normám. Choreografii však chýbal koherentný prvok, ktorý by jednotlivé časti prepojila do jedného celku.

Všetky sóla sa vyznačovali vysokou pohybovou kvalitou. Je zrejmé, že mladá generácia choreografov sa orientuje skôr konceptuálnym smerom, ale stále je v ich tvorbe prítomná aj inklinácia k čistému tancu a najmä hľadanie nových výrazových prostriedkov.

ART MOVES | Barbora Petrušová | choreografia | festival | Juraj Bilený | Melánia Ondrejčíková | mladá generácia | Nela Rusková | súčasný tanec | Viktóriia Karazei

Adam Nagy

študent Katedry divadelných štúdií DF VŠMU

VŠETKY ČLÁNKY

Ďalšie od autora

Drama Queer 2021: Angažovanosť, tradičná rodina, stereotypy
12. januára 2022

Pastierska tradícia v novom šate
25. októbra 2021

Otec ako spoločenský konštrukt
13. augusta 2021

Najnovšie

Home sweet home
6. mája 2022

Je tehotenstvo skutočne také sladké?
3. mája 2022

Juraj Augustín: Viesť dialóg nielen navonok, ale i dovnútra štruktúr
18. apríla 2022

Komentár 76
Prednáška/diskusia 6
Recenzia 291
Reportáž 192
Rozhovor 57

Internetový časopis mloki.sk
ISSN 1339-8113

Šéfredaktorka: Katarína K. Cvečková
Redakcia: Lenka Dzadíková, Diana Pavlačková
Jazyková redakcia: Zuzana Andrejco Ferusová, Anna Zajacová, Martina Ulmanová

Vydáva Kultúrny spolok MLOKi.

Kultúrny spolok MLOKi
občianske združenie

Predsedníčka: Zuzana Poliščák Šnircová
Podpredsedníčka: Lucia Lejková

Sídlo: L. Fullu 3094/14, 84105 Bratislava

O nás

Hlavný partner projektu

fond na podporu umenia